

Kasvatusohjaajan työ koulun arjessa

Minna Lahti
Kasvatusohjaaja
Ruutanan koulu
Kangasala
20.02.2020

Nykypäivänä huolen lasten ja nuorten hyvinvoinnista ollessa suuri, on koulun rooli keskeinen hyvinvoinnin ja osallisuuden ylläpitäjänä. Kuitenkin koulujen resurssien ollessa rajalliset, on henkilökunnan haasteellista vastata lasten ja nuorten tarpeisiin, joita koulupäivän aikana nousee esiin. Opettajat tekevät vaativaa opetus- ja kasvatustyötä rinnakkain, jolloin yksittäisen oppilaan asiat saattavat jäädä huomiotta. Myös perheiden erilaiset ja alati muuttuvat tilanteet vaikuttavat lasten ja nuorten hyvinvointiin ratkaisevasti, joka sekin näkyy päivittäin koulun arjessa.

Jo peruskoulun alaluokilla on nähtävissä varhaiset merkit syrjäytymisprosessista, jonka keskeisiä tekijöitä ovat oppilaan yksilölliset ominaisuudet, sosiaalinen tuki sekä koulun syrjäyttävät tekijät ja prosessit. Jos näihin ei reagoida ajoissa, näyttävät nuorten syrjäytymisongelmat puhkeavan ”tyhjästä” yläkoulussa.

Tärkeitä teemoja kouluhyvinvoinnin ja -viihtyvyyden edistämisessä ovat viime aikoina olleet esimerkiksi turvallisuus, ongelmien ehkäiseminen ja varhainen puuttuminen, koulukiusaamisen vähentäminen, koulupudokkuuden ehkäisy, oppilashuollon kehittäminen ja oppilaiden osallistumismahdollisuuksien parantaminen.

Huolenpitoon ja hyvinvointiin voidaan liittää ehkäisevän työn käsite ja toiminta. Tarkoituksena ehkäisevällä työllä on suojata lapsia ja nuoria erilaisilta sosiaalisilta ongelmilta, jotka jossakin elämän vaiheessa voivat olla uhkana hyvinvoinnille. Niin yhteisön kuin yksilönkin hyvinvointia voidaan lisätä ehkäisevällä työotteella, jonka oletetaan säästävän yhteiskunnan varoja. Lasten hyvinvointia suojaavia rakenteita voidaan lisätä ehkäisevällä työllä.

Koulun sosiaalityöntekijöinä toimivat koulukuraattorit, mutta heillä ei ole aikaa tehdä kouluissa riittävää ennaltaehkäisevää työtä, vaan työ keskittyy enemmän korjaavaan työhön. Ennaltaehkäisevän työn toteuttaminen vaatisi kouluissa rakenteiden luomista sekä riittävää määrää ammattitaitoisia ja osaavia työntekijöitä. Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen koulumaailmassa vähentäisi kasvavia paineita sosiaalityöltä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy koulussa on jokapäiväistä perustyötä eikä mikään lyhytkestoinen hanke tai projekti.

Kasvatusohjaajan roolia voidaan tarkastella kouluyhteisössä henkilönä, jota voi lähestyä matalalla kynnyksellä kasvatuskumppanuuden sekä yhteisöllisen että yksilötyön

perspektiivistä. Keskiöön nousee kasvatusohjaajan rooli sosiaalialan asiantuntijana ja osana koulun moniammatillista verkostoa.

Perustelut kasvatusohjaan ennaltaehkäisevälle työlle koulun arjessa:

Kasvatusohjaajan työ sijoittuu kuraattorin ja opettajan välimaastoon. Pääpaino työllä on syrjäytymistä ennaltaehkäisevä toiminta vahvistaen luokkien ryhmädynamiikan ja ryhmähenkeä. Tavoitteena on pyrkiä vahvistamaan jokaisen oppilaan tuntemusta turvallisesta ja hyväksyvästä ilmapiiristä niin luokassa kuin koko kouluyhteisössä.

Kasvatusohjaaja tarjoaa pitämillään ryhmäytystunneilla opetushenkilöstölle mahdollisuuden joko ottaa toiminnallisiin tuokioihin osaa tai tehdä oppilashavainnointia sivummasta. Näin opetushenkilöstön oppilastuntemus kasvaa.

Kasvatusohjaaja tekee myös yksilötyötä, tukien ja auttaen oppilaita heidän haasteissaan, joita saattaa koulupäivän aikana nousta esiin. Itsetunnon vahvistaminen ja tukeminen, elämän hallinnan taitojen vahvistaminen, kouluaineissa tukeminen sekä tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ohjaaminen ovat teemoja, joita yksilöllisesti käydään läpi oppilaan kanssa.

Kasvatusohjaaja selvittelee riita- ja kiusaamistilanteita, jolloin opetushenkilöstön aika vapautuu luokan opettamiseen ja ohjaamiseen, näin he saavat työrauhan omalle työlleen. Myös oppilaan mahdolliset jumitilanteet saadaan hoidettua kasvatusohjaajan toimesta, jolloin opettaja voi jatkaa päivää muun luokan kanssa eikä yksi oppilas vie opettajan aikaa opettamiselta.

Kasvatusohjaaja on koulukohtainen, jolloin hän tuntee kaikki koulun oppilaat. Tästä matalan kynnyksen ammattilaisesta on apua ja tukea sekä oppilaille, huoltajille että opetushenkilöstölle. Oppilaiden on helppo jutella tutulle aikuiselle, jos opettajalla tai ohjaajalla on valmistelu tms tehtäviä.

Työn vaikuttavuudesta on tehty opinnäytetyö, johon ovat osallistuneet 1.- 4. luokan oppilaat, heidän huoltajansa sekä koulun opetus- ja ohjaushenkilöstö.

Opinnäytetyö valmistui keväällä 2017. Kasvatusohjaaja vastaa juurikin niihin koulun tarpeisiin, joita esiintyy koulun arjessa ja joita tukevat myös opinnäytetyön tutkimuksen vastaukset.

Otteita opinnäytetyön tutkimuksen tuloksista kasvatusohjaajan työstä keväällä 2017

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena on nostaa esiin syrjäytymistä ennaltaehkäisevän työotteen merkitys koulujen arjessa.

Tutkimuksessa selvitettiin, miten oppilaat, vanhemmat ja opetus- ja ohjaushenkilöstö kokevat kasvatusohjaajan työn niin koulun ja kodin välisessä kasvatuskumppanuudessa, yhteisöllisyyden vahvistamisessa kuin yksilötyössäkin.

Tutkimuksessa haluttiin myös tietää, miten kasvatusohjaajan työtä voitaisiin kehittää.

Kasvatusohjaajan tärkeimmät tehtävät koulun arjessa:

Syrjäytymisen ennaltaehkäisy, johon tehokkaimpina keinoina nähtiin kiusaamiseen puuttuminen, luokkien ryhmyttäminen, tuen ja avun tarjoaminen kiireettä, aito läsnäolo, palveluohjaus, opetus- ja ohjaushenkilöstön tukeminen kasvatus- ja opetustyössä, puolueeton vahva ammatillinen osapuoli kasvatuskumppanuudessa perheiden kanssa.

Tutkimuksen päätuloksena voidaan todeta, että koulun arki tarvitsee lisää turvallisia aikuisia, joilla on tarvittaessa mahdollisuus kohdata ja kuulla lapsia ilman kiirettä. Suoraman koulussa on kasvatusohjaajan työpanos nähty merkittävänä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin tukijana.

Aito kohtaaminen, kuulluksi tuleminen, syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja toimiva kasvatuskumppanuus ovat lapsen hyvinvoinnin edellytyksiä koulun arjessa.

Opinnäytetyön tutkimusten tulosten yhteenveto:

KASVATUSOHJAAJAN ROOLI KASVATUSKUMPPANUUDESSA

- * Dialogin vahvistaja
- * Yhteistyön vahvistaja kodin ja koulun välillä
 - * Puolueeton, objektiivinen osapuoli
- * Ristiriitatilanteiden selvittelijä
- * Opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä vanhempien tukipilari
- * Läsnäoleva kaikille osapuolille
- * Konkreettisten neuvojen antaja

KASVATUSOHJAAJAN YHTEISÖLLISEN TYÖN TOTEUTTAJANA

- * Ryhmäytystunnit
- * Ennaltaehkäisevä työ
 - * Luokka- ja koko koulutason ilmapiiri
- * Yhteenkuuluvuuden tunne
 - * Kasvatusohjaaja puolueettomana aikuisena
- * Kiusaamistilanteiden selvittelijä
- * Lapsi- vanhempikerhon vetäjä

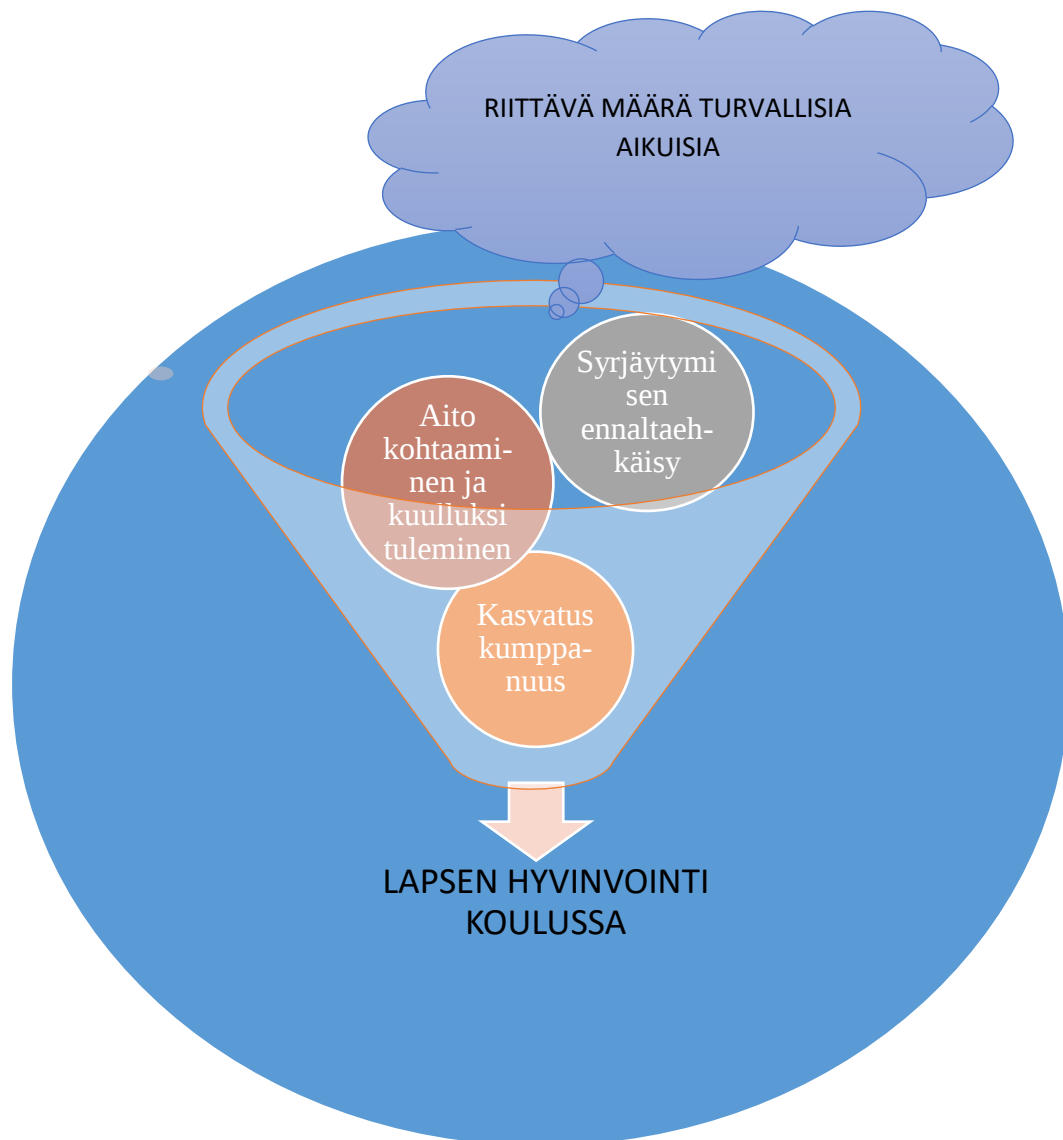

KASVATUSOHJAAJAN YKSILÖTYÖN TOTEUTTAJANA

- * Yksilöllinen jakamaton aika
 - * Ammatillinen palveluohjaaja
- * Matalan kynnyksen henkilö
- * Tuki ja turva koulun arjessa
- * Opettajan vertaistuki
 - * Itsetunnon ja -luottamuksen kasvun tukija
- * Ongelmatilanteiden selvittelijä

TURVALLINEN AIKUINEN

Lapsen hyvinvoinnin tukijat koulussa:

”Yksi turvallinen aikuinen lisää”

Sosionomi kasvatuskumppanina sekä lasten hyvinvoinnin tukijana peruskoulussa

Elina Hänninen ja Minna Lahti

Sosionomi YAMK / YSO15

TAMK

Linkki opinnäytetyöhön:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/127428/Hanninen_Elina_Lahti_Minna.pdf?sequence=2&isAllowed=y